

In memoriam

Marija Knez Bergant

(1934 – 2022)

Zapustila nas je Marija Knez Bergant, Maca, nepogrešljiva oseba in simbol knjižnice Fakultete za šport pa tudi fakultetnega življenja. Maca je bila rojena avgusta leta 1934 v Mariboru, kjer je dokončala gimnazijo in se nato vpisala na študij zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Ob šolanju in študiju je gojila atletiko in bila v začetku petdesetih let med vodilnimi atletinjami v hitrih tekih. Leta 1952 je bila državna (jugoslovanska) prvakinja v teku na 100 m in naslednje leto republiška (slovenska) v teku na 100 in 200 m ter tudi državna reprezentantka. Pozneje se je posvetila študiju in leta 1960 diplomirala ter se zaposlila v Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja, danes Inštitut za novejšo zgodovino. A šport je ostal privlačen in okrog leta 1964 se je zaposlila v knjižnici tedanje Visoke šole za telesno kulturo (VŠTK), danes Fakulteta za šport. VŠTK se je v tem letu preselila v današnje prostore na Kodeljevem, kjer se je uredila nova in temeljna knjižnica za področje športa oziroma »telesne kulture«, kakor se je po letu 1960 poimenovalo strokovno področje, po letu 1990 pa preimenovalo v »šport«. Knjižnico je tedaj še vodil prvi olimpijonek in nestor

slovenskega sabljanja Rudolf Cvetko, leta 1969 pa je vodenje prevzela Maca in jo vodila vse do njene upokojitve konec leta 1995. Z Maco se je knjižnica modernizirala, kajti z rastjo študija in Visoke šole, ki je pričela bistveneje razvijati tudi raziskovalno delo, se je gradivo skladno s potrebami po strokovnem in znanstvenem gradivu širilo. Knjižnični fond je bil urejen po UDK in AIK sistemu (stvarni-vsebinski in imenski knjižni katalog), knjižnica je pričela izvajati INDOK dejavnost. V podporo študiju in raziskovanju se je knjižnični fond širil z aktualno »zahodno« strokovno periodiko in literaturo, knjižnica pa je vzpostavljala izposojno ali menjavo serijskih publikacij in posredno širila jezikovno področje gradiva ter vpeljevala medknjižnično sodelovanje. Zlasti plodno je bilo sodelovanje s knjižnico sorodne zagrebške fakultete.

Ko govorimo o knjižnici in literaturi oziroma periodiki, ne moremo mimo njene vključenosti v izdajanje strokovno-znanstvene revije Šport, ki jo izdaja Fakulteta za šport. Temeljni revije so bili pod različnimi imeni postavljeni že v letih po drugi svetovni vojni. Ko se je Maca zaposlila in zatem prevzela knjižnico VŠTK, se je revija imenovala »Telesna kultura«, ravno v času Macinega prihoda na VŠTK pa okroglih lih pet let ni izhajala. Prva nadaljnja številka je izšla leta 1971 (letnik XIX), uredniško je prevzel dr. Krešimir Petrovič, v uredniškem odboru pa je bila tudi Maca. In tudi ko govorimo o reviji Šport, ne moremo mimo njenega prispevka. Z izvodi letnika XXIII (izšli 1975) je postala pomočnica glavnega in odgovornega urednika in bila v nadaljnjih desetletjih močna opora urednikov, uredništva revije oziroma sploh revije. S sodelavko Alenko Hudobivnik je ob 50 letnici revije pripravila posebno številko s pregledom vsebin vseh dotedanjih števil in avtorskim kazalom (2004), »pomnik revije Šport«, kot je poudaril tedanji in aktualni urednik dr. Frane Erčulj. Kljub upokojitvi je bila tudi njemu opora in Frane je še poudaril, da bi si Maca zaslužila »še vse več kot naziv ... pomočnice« in »ni naključje, da so jo mnogi

poistovetili z revijo, saj vsa ta dolga leta predstavlja njen spiritus agens«.

Podobno kot je bila opora reviji je bila tudi področju športne zgodovine, tako na fakulteti preko knjižnice in pri predmetu športne zgodovine kot pri krovnih športni zvezi. Knjižnica je hranila posamezna in redka gradiva športne dediščine in športnega arhiva, kot npr. arhiv Športnega kluba Ilirija, ki je v osemdesetih letih prešel v Zgodovinski arhiv Ljubljana, medtem ko je bila dediščina osnova težnjam po organiziranju športnega muzeja. Proti koncu osemdesetih let je bil ustanovljen odbor za športni muzej in Maca njen član. Odbor je resda zamrl, vendar pa je težnja po muzeju ostala in se obnovila po veliki razstavi o slovenskih olimpijcih sredi devetdesetih let v Muzeju novejši zgodovine Slovenije, kjer so bili v razstavo vključeni kosi dediščine iz knjižnice.

Maco sem spoznal v začetku devetdesetih let, ko sem zbiral gradivo za diplomsko nalogo na zgodovini Filozofske fakultete Ljubljanske Univerze. V knjižnici so bili arhivski fragmenti atletske sekcije ASK Primorja, ljubljanskega kluba iz obdobja med obema svetovnima vojnima, ki so ga ustanovili bežeči ali pa prišli Primorci v Ljubljano po za slovenski narod žalostnih dogodkih po koncu prve svetovne vojne. Gostoljubno me je sprejela, pomagala in tiho vpeljevala v športno zgodovino, ki je med študijem na filozofski nisem spoznal. V knjižnici sem preživel nemalo ur in dni in, posredno, če lahko tako rečem, tedanje spoznavanje športne zgodovine zaključil kot nosilec športno-zgodovinskega področja na fakulteti in nadaljevalec tudi njenega prizadevanja za ureditev športne dediščine na Slovenskem.

Draga Maca, pustila si pečat in spomin, počivaj v miru!

Tomaž Pavlin